

EN SKOLGOSSES VEDERMÖDOR

Att ta sig från Sunnansjö till skolan i Anundgård på 1940-talet och i början av 1950-talet var inte så lätt alla gånger. Kommunen bestod inte med några skol-skjutsar, varför vi fick ta oss till skolan i ur och skur, vinter som sommar. Att så här teckna ned färdminnen över händelser som skedde för 50 år sedan ger sannerligen perspektiv på vad som har hänt och vilken förändring som skett i samhället. För oss gällde det att på sommaren åka båt och på vintern gå, åka skidor eller åka spark. Avståndet till skolan var omkring 1,5 km, för en del av oss var det mycket längre, kanske 3 km. Alla sträckor gäller enkel resa. För dom som bodde i västra delen av Hassjön tillkom också mörkret. Man fick vintertid starta den långa skolfärden i mörker och komma hem i mörker. På min tid skedde det underförstått att vi kom nog fram på något sätt. Inga föräldrar följde med, utan ansvaret för att vi kom fram ankom på oss själva och på Olle som såg till att båten fungerade.

Skolbåten

När det var öppet vatten, åkte vi skolbåt. Det var Olle Eliasson som körde skolbåten. Lugna dagar var det ingen konst att åka över. Då kände vi oss trygga och säkra. Flytvästar förekom inte då. Skulle vi ha kapsejsat, så hade nog de flesta drunknat. Båten var stor och rymlig och vi fick alla plats, om än att vi satt tätt sammanpackade. Värst var det, när det blåste ”västavärsstorm” från Vikebotten. Det var hemskt. Våghöjden var ofta mycket stor och när det tog i ordentligt gick Olle med båten upp mot ”väre”, eller vindögat som det heter. Under dessa färder fick vi ligga ned på ”båtflakan” (durken). På detta sätt fick inte vinden tag i oss, men vi blev ju blöta förstås. På höstsidan hände det att vi fick hjälpa till att sopa bort den första höstsnön ur båten.

Rolf Eriksson i unga år.

Holms kyrka med Anundgårds gamla skola längst ned i bilden.

Min morfar, Nils Hjärpe, körde ibland skolbarnen i sin båt. Han åkte ju varje dag över Holmsjön för att sköta kyrkogården. Han distribuerade även postväskor och paket till dom som bodde på södra sidan av sjön. Efter skolans slut hände det att jag stannade kvar i Anundgård för att träffa kompisar. Då kunde jag åka med min morfar hem i stället för med Olle. Morfar var då glad över att jag hjälpte honom att bära de tunga postväskorna.

På vintern

Vintertid måste vi ta oss över Holmsjön gåendes, på skidor eller med spark. Inga skolskjutsar förekom. Ibland, när det hade kommit mycket snö, så hade Nisse Sundberg i Sunnansjö plogat. Plogvägen varade inte så länge, utan den drev igen ganska snart. Varje höst, när nyisen bar, så ”stickade” man sjön, dvs man satte upp granruskor som talade om vägsträckningen över sjön. Det var slitigt att åka skidor över sjön. Det gällde att skidorna var ordentligt tjärade, så att det blev bra glid. Glidet kunde också förbättras med en ljusstump eller någon form av påläggs-valla. Ofta var det kallt, ibland mycket kallt. Det hände att det var mellan 25 till 30 grader. Då gällde det att vara varmt klädd. Till detta kom ibland västlig vind som gjorde att det blev fasansfullt kallt. En gång ”frödde” jag båda

örönen (jag förfrös örönens kanter) och fick under flera år besvär av detta.

Skolmaten

Under de första åren fick vi inte någon skolmat. Vi hade med oss mjölk och smörgåsar som regel. Det gällde att linda in mjölkflaskan ordentligt så att den inte frös sönder. Kyrkoherde Öhman hade då en ung hjälppräst i Anundgård. Han tyckte att det var tufft för oss på andra sidan sjön. Han följde ofta med oss på skidor över sjön och såg till att vi kom hem. En vinter blev det blankis på sjön och hård västlig vind rådde. Flera av oss fördes med vinden mot Tomaslandet mitt emot Östbyn. Vi åkte spark. Sparkåkarna togs först av vinden och sedan fångades dom upp av hästkörare, som var ute för att lägga timmerlänsar runt timmeravlägg på sjön.

Svaga isar

Vår och höst, när det varken bar eller brast blev det någon gratisdag hemma. Speciellt svårt var det i brytningen mellan vinter och vår. Landvakarna hade öppnat sig. Sjöisen var svart till färgen. Grundvakarna vid Anundgårdsgrundet böljade att gå samman. Jag minns en gång att vi inte vågade gå ut på isen från Anundgårdslandet. Vi gick tillbaka till magister Öhnedal och talade om som det var. Han tog kontakt med ”kommungubbarna”, dvs dom som styrde och ställde. Dom sa att någon skolskjuts fick vi inte. Man följde med oss ned till stranden och hittade en isbrygga, så att vi kunde ta oss ut på isen och över till Sunnansjölandet. Men vad rädde vi var. Vi höll oss strikt mellan grundvakarna och kom lyckligt och väl över till lands. Så här efteråt känns det mycket bra att vi

Anundgårds folkskola den 10 oktober 1949. "Storskolan" dvs klasserna 3 – 6. Rolf Eriksson, som gick i klass 3, finns som nr 2 från vänster i mittersta raden. Folkskollärare var Mauritz Öhnedal.

kom helskinnade över isen, att vi red ut stormarna och att ingen av oss förolyckades.

En ny tid

År 1953 gick jag sista skolåret i den nya centralskolan. En ny tid hade börjat. Allt var nytt och fint. Varmt och ombonat. Härlig studiemiljö. Den mörka och nedslitna gammelskolan var ett minne blott. Dock hade vi slöjd i salen för "storskolan" i gamla skolhuset med Olle Norling som lärare. På min tid i gamla skolhuset fick vi hjälpa till att elda i kaminen. Den stod i ett hörn av skolsalen. Viktor Hamrin såg till att vi hade ved att elda med. År 1953 innebar också en ny tid ur en annan synpunkt, nämligen att då fick vi skolskjuts runt Holmsjön till Sunnansjö.

Dessa minnen öppnar för eftertanke om hur vi hade det och man kan göra jämförelser med hur dagens skolbarn på ett mycket säkrare sätt åker till skolan. Nu ser samhället till att det sker på ett bra sätt. På min tid skedde det underförstått att vi kom nog fram på något vis.

Rolf Eriksson

